

OBSAH

Slovo úvodem	12
Seznam zkratk	14

I. EVROPSKÁ INTEGRACE A VZNIK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ.

EVROPSKÁ UNIE	17
1. Politické a ekonomické předpoklady evropské integrace po druhé světové válce	17
2. Nová metoda integrace: nadstátnost	19
3. Vznik a vývoj Evropských společenství. Stadia integrace	20
a) Vznik tří Společenství	20
b) Další vývoj Společenství	21
c) Evropská společenství a Evropská unie	23
4. Povaha a právní postavení Společenství	24
a) Nadstátnost (supranacionalita)	24
b) Vymezení pravomocí	27
c) Principy subsidiarity a proporcionality	29
5. Právní subjektivita Společenství. Rozpočet	31
6. Další evropské ekonomické organizace. Evropský hospodářský prostor	33
a) Evropská organizace pro hospodářskou spolupráci, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	33
b) Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)	34
c) Evropský hospodářský prostor (EHP)	35
d) Evropská banka pro obnovu a rozvoj	36

II. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

A EVROPSKÉ UNIE	37
1. Evropská komise	38
a) Složení	38
b) Pravomoci	41
c) Reforma z r. 2000	42
2. Rada Evropské unie	43
a) Složení	43
b) Pravomoci	44
c) Hlasování v Radě	44
d) Reforma z r. 2000	46
3. Evropský parlament	47
a) Vývoj	47
b) Složení	48

c) <i>Pravomoci</i>	49
d) <i>Reforma z r. 2000</i>	51
4. Evropská rada	52
5. Evropský soudní dvůr	53
a) <i>Složení a činnost</i>	53
b) <i>Pravomoci</i>	54
6. Soud první instance	55
a) <i>Složení</i>	55
b) <i>Pravomoci</i>	55
7. Účetní dvůr	56
8. Evropská centrální banka	56
9. Další pomocné orgány	56
a) <i>Hospodářský a sociální výbor</i>	56
b) <i>Výbor regionů</i>	57
c) <i>Výbor pro zaměstnanost</i>	57
10. Evropská investiční banka	58
11. Personální a finanční zabezpečení činnosti orgánů ES/EU	58
III. PRÁVNÍ SYSTÉM SPOLEČENSTVÍ – PRAMENY A NORMOTVORBA	60
1. Pojem práva Evropských společenství a práva Evropské unie	60
2. Akty členských států (právo primární)	63
a) <i>Zřizovací smlouvy</i>	63
b) <i>Subsidiární smlouvy</i>	65
c) <i>Akty zástupců členských států</i>	66
3. Akty orgánů Společenství (právo sekundární)	66
a) <i>Druhy aktů Společenství</i>	66
b) <i>Legislativní pravomoci Společenství</i>	68
c) <i>Delegace pravomocí</i>	70
d) <i>Formální náležitost aktů Společenství</i>	71
4. Postup při přijímání aktů Společenství (procedura legislativní činnosti)	72
a) <i>Úvodní poznámky</i>	72
b) <i>Postup podle článku 251 (189b)</i>	73
c) <i>Postup podle článku 252 (189c) (tzv. kooperační procedura)</i>	74
d) <i>Publikace a notifikace</i>	75
e) <i>Použití jednotlivých uvedených procedur</i>	78
5. Akty smíšené povahy	79
6. Obecné zásady právní	80
7. Evropský soudní dvůr jako tvůrce práva – právní povaha jeho rozhodnutí	81
a) <i>Úvodní poznámky</i>	81
b) <i>Od interpretace k „tvorbě“ práva</i>	82
c) <i>Závěry</i>	85

IV. APLIKACE PRÁVA SPOLEČENSTVÍ.....	88
1. Zásada přímého účinku	89
a) Pojem	89
b) Přímý účinek z hlediska obsahu (konstrukce) normy	90
c) Přímý účinek z hlediska platnosti, resp. účinnosti	92
d) Jednotlivé prameny práva z hlediska přímého účinku	92
2. Princip nadřazenosti (primátu) práva Společenství	100
3. Aplikace práva Společenství. Pravomoci Soudního dvora	103
a) Úvodní poznámky	103
b) Porušení práva Společenství ze strany členského státu	104
c) Porušení práva Společenství ze strany orgánu Společenství	106
d) Porušení práva Společenství ze strany jednotlivce	106
e) Komise jako aplikující orgán a její kontrolní pravomoc	107
f) Soudní dvůr jako aplikující orgán	110
g) Soud první instance jako aplikující orgán	118
h) Řízení před národními soudy členských států	118
i) Prejudiciální (předběžné) řízení	119
j) Následky porušení práva ES členským státem - shrnutí	128
V. ZÁKLADY SPOLEČENSTVÍ. JEDNOTNÝ VNITŘNÍ TRH	131
1. Od celní unie k jednotnému vnitřnímu trhu	131
2. Volný pohyb zboží	133
a) Základní pojmy	133
b) Zákaz ukládání cel a jiných dávek s obdobným účinkem uvnitř Společenství	135
c) Společný celní tarif navenek	137
d) Zákaz kvantitativních omezení dovozu a vývozu uvnitř Společenství a opatření s obdobným účinkem	137
e) Duševní vlastnictví	149
f) Zákaz daňové diskriminace	160
g) Státní monopoly komerční povahy	162
h) Regulace státních podpor	162
3. Volný pohyb osob a služeb	168
a) Úvodní poznámky	168
b) Zákaz diskriminace podle státní příslušnosti	171
c) Kategorie ekonomicky činných osob a volný pohyb služeb	171
d) Volný pohyb pracovníků	172
e) Svoboda usazování (podnikání) osob vykonávajících tzv. nezávislou činnost	177
f) Volný pohyb služeb	179
g) Občanství EU	185
4. Pracovně právní aspekty volného pohybu osob	186
a) Zákaz diskriminace podle pohlaví	186

b)	<i>Odměňování za práci</i>	187
c)	<i>Postavení v zaměstnání</i>	188
d)	<i>Nepřímá diskriminace</i>	190
e)	<i>Pracovní právo</i>	191
5.	<i>Sociální zabezpečení</i>	194
6.	<i>Právo obchodních společností</i>	196
a)	<i>Úvodní poznámka</i>	196
b)	<i>Veřejnost a průhlednost činnosti společností</i>	197
c)	<i>Nové formy společností ve Společenství</i>	199
7.	<i>Úprava soukromoprávních vztahů v rámci vnitřního trhu.</i>	
	<i>Evropské soukromé právo</i>	199
a)	<i>Evropský právní prostor v oblasti soukromého práva</i>	199
b)	<i>Překážky vnitřního trhu v oblasti soukromého práva</i>	201
c)	<i>Úprava soukromoprávních vztahů v rámci právního systému Evropských společenství</i>	202
d)	<i>Jednotlivé oblasti úpravy, spadající do pravomoci Společenství</i>	204
e)	<i>Zhodnocení úpravy soukromoprávních vztahů v právu Společenství</i>	205
f)	<i>Úprava soukromoprávních vztahů mimo systém práva ES</i>	206
g)	<i>Právní úprava soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem vznikajících v rámci jednotného vnitřního trhu. Římská úmluva o právu rozhodném pro závazkové vztahy</i>	207
h)	<i>Překonávání teritoriálního omezení justice</i>	208
8.	<i>Volný pohyb kapitálu</i>	211
9.	<i>Schengenské dohody</i>	214
a)	<i>Východiska a první Schengenská dohoda</i>	214
b)	<i>Druhá Schengenská dohoda (Schengenská úmluva)</i>	215
VI.	HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ	221
1.	<i>Úvod</i>	221
2.	<i>Zákaz určitých dohod mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve shodě</i>	221
a)	<i>Základní ustanovení</i>	221
b)	<i>Výjimky z hlavní zásady</i>	224
3.	<i>Zákaz zneužívání dominantního postavení</i>	226
4.	<i>Slučování (fúze) podniků</i>	228
a)	<i>Úvodní poznámky</i>	228
b)	<i>Právní úprava slučování podniků (nařízení č. 4064/89)</i>	230
5.	<i>Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži</i>	233
a)	<i>Pravomoci a povinnosti Komise</i>	233
b)	<i>Soudní přezkoumatelnost rozhodnutí Komise</i>	236
VII.	OBECNÉ OTÁZKY SBLIŽOVÁNÍ (HARMONIZACE) VNITROSTÁTNÍHO ZÁKONODÁRSTVÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ	238

VIII. HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE	242
1. Ekonomické základy měnové unie	242
2. Cesta k měnové unii před Maastrichem	244
3. Evropský měnový systém	244
4. ECU (European Currency Unit)	245
5. Mechanismus směnných kursů (MSK)	245
6. Praktické fungování EMS a zhroutení MSK v roce 1993	246
7. Jednotná měna euro a Evropská centrální banka	247
8. Právní problémy spojené se zavedením jednotné měny	250
IX. SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA (NAVENEK)	252
1. Charakteristika společné obchodní politiky Společenství. Jednotný celní tarif	252
2. Jednotná dovozní pravidla	254
3. Jednotná pravidla pro vývoz	256
4. Zvláštní pravidla pro obchod s některými komoditami	257
X. DAŇOVÁ POLITIKA SPOLEČENSTVÍ. SBLIŽOVÁNÍ PRÁVA VE FISKÁLNÍ OBLASTI	259
1. Ekonomický a právní rámec	259
2. Nepřímé daně	261
a) <i>Změny v daňovém systému. Daň z přidané hodnoty</i>	261
b) <i>Jednotný vnitřní trh a zrušení hraničních kontrol</i>	263
c) <i>Zvláštní spotřební daně</i>	264
3. Přímé daně	265
4. Závěry	266
XI. PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK	267
1. Úvodní poznámky	267
2. Jednotlivé typy veřejných zakázek	269
XII. REGIONÁLNÍ POLITIKA SPOLEČENSTVÍ	271
1. Vývoj regionální politiky ES	271
2. Dnešní kategorizace regionů	273
3. Přeshraniční regiony (tzv. euroregiony)	275
XIII. OCHRANA SPOTŘEBITELE	278
1. Úvodní poznámky	278
2. Ochrana zdraví a bezpečnosti spotřebitele	279
a) <i>Směrnice o odpovědnosti za výrobek</i>	279
b) <i>Směrnice o všeobecné bezpečnosti výrobků</i>	280
c) <i>Směrnice o bezpečnosti spotřebitele ve zvláštních případech</i>	281
d) <i>Směrnice týkající se potravin</i>	281
3. Ochrana ekonomických zájmů spotřebitele. Zvláštní problémy spotřebitelských smluv	282

XIV. VÝVOJ EVROPSKÉ UNIE: MAASTRICHT, AMSTERODAM, NICE	285
1. Přínos Maastrichtské smlouvy o Evropské unii	285
a) <i>Zřízení Evropské unie</i>	285
b) <i>Evropská unie v polovině 90. let</i>	287
2. Od volného pohybu pracovníků k evropskému prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti	289
a) <i>Stav před Amsterodamem</i>	289
b) <i>Nová úprava v Amsterodamské smlouvě</i>	290
3. Unie a občan	293
a) <i>Sociální politika a zaměstnanost</i>	294
b) <i>Další ustanovení</i>	295
4. Účinná a soudržná společná zahraniční a bezpečnostní politika ...	295
5. Užší spolupráce (flexibilita)	296
a) <i>Úvodní poznámka</i>	296
b) <i>„Flexibilita“ před Amsterodamem</i>	296
c) <i>Užší spolupráce v Amsterodamské smlouvě</i>	297
6. Politická unie a institucionální výstavba	298
XV. NEKOMUNITÁRNÍ PRÁVO EU. PRÁVNÍ ÚPRAVA 2. A 3. PILÍŘE	301
1. Druhý pilíř EU: Společná zahraniční a bezpečnostní politika	301
a) <i>Společná zahraniční a bezpečnostní politika obecně</i>	301
b) <i>Právní nástroje uskutečňování společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU</i>	301
c) <i>Specifické otázky obrany</i>	302
d) <i>Institucionální rámec společné zahraniční a bezpečnostní politiky</i>	303
2. Třetí pilíř EU: justiční spolupráce v trestních věcech	304
a) <i>Intenzivnější spolupráce mezi členskými státy – právní nástroje EU</i>	304
b) <i>Ochrana finančních zájmů ES</i>	306
3. Ochrana lidských práv v EU	306
a) <i>Reakce na porušování lidských práv</i>	306
b) <i>Charta základních práv EU</i>	308
XVI. ČESKÁ REPUBLIKA JAKO PŘIDRUŽENÝ STÁT	310
1. Přehled smluvní úpravy vztahů mezi Československem, Českou republikou a Evropskými společenstvími	310
2. Přehled obsahu Evropské dohody o přidružení ČR	311
3. Příprava ČR na vstup do ES (EU). Aproximace práva	315
4. Zastoupení ES v ČR a ČR v ES	321

PŘÍLOHA

Chronologický přehled výstavby evropské integrace, zejména vývoje
Evropských společenství a Evropské unie 322

VYBRANÁ BIBLIOGRAFIE

Další prameny doporučené k hlubšímu studiu jednotlivých témat .. 326